

Comemorarea moșilor, de dinainte de Hristos, până azi

Ritul zalmoxian al moșilor:

a. Pentru fiecare răposat în parte

b. Pentru toți moșii și strămoșii

Cultul zalmoxian dacienesc în comuna Bezdead, jud Dâmbovița și în alte localități, azi, în țara noastră, Dacia de dintotdeauna. Cult păstrat de către cine? De către noi, dacii de dinainte de Hristos, până azi! Și până mâine și mereu, mereu, până când neamul nostru va ajunge în orizontul civilizației divine!

Se știe că bisericii nou testamentare i-au trebuit multă vreme, uneori sute de ani, până și-a dobândit rânduialile și slujbele religioase de azi. Să ni-l închipuim pe Sfântul apostol Andrei în mijlocul dacilor. Primit cu dragă inimă și ascultat. La fel Sfântul apostol Filip. La fel a fost și Sfântul apostol Pavel. Din Tracia până în Dacia Pontică și nord dunăreană, un singur popor, cel dac. Credința la nivelul întregului popor dac în viața de după moarte, ajutorul creștin generalizat în contextul sărbătoririi moșilor, era atât de bine trăit de daci, încât, cu tristețe o spunem, nu este egalat nici azi, fie să ne referim doar la Biserica Ortodoxă Română. Trăiau sfinții apostoli ai lui Hristos și ucenicii acestora într-un mediu creștin nu numai primitiv, ci impresionant, pregătit pentru primirea lui Hristos. Darurile pe care și le făceau dacii, mâncăruri gătite, produse alimentare, dulciuri și fructe. Fără alcool, fără beții. Toți creștinii daci erau veseli în aceste zile de întâlnire pe planul sufletesc cu moșii și strămoșii lor. Dar darurile nici pe departe nu se restrângeau la alimente. Și totul începea după ce creștinele dace plecau la temple, unde preoții săvârșeau actul sfințitor peste pârga darurilor. Trecerea dacilor la religia nou testamentară s-a făcut cu întreaga rânduială a sărbătoririi moșilor, fără să întâmpine nici o opreliște din partea preoțimii nou testamentare, dimpotrivă. Doar că actul sfințitor îl făceau preoții nou testamentari, desigur în limba dacilor-latina orientală, așa cum îl făceau și preoții zalmoxieni. Este de înțeles că trecerea s-a făcut în timp, încât e ușor de acceptat că la unele temple oficiau preoții daci zalmoxieni, la altele preoții daci nou testamentari. Doar așa se poate înțelege de ce sărbătoririle moșilor s-au păstrat până azi. Este ușor de înțeles de ce creștinii daci mergeau cu pârga darurilor alimentare pentru moși, la preoțimea nou testamentară- pentru că

asa îi sfătuiau preoții zalmoxieni, pe măsură ce aceștia treceau la credința în Hristos. Mergeau tot la preoții lor. Azi Biserica Ortodoxă Română are un mare tezaur spiritual de martiri și sfinți daci din primul mileniu. Că printre misionarii nou testamentari au fost și oameni din alte neamuri este ușor de înțeles, având în vedere că fugind din calea persecutorilor, au găsit la preoțimea dacilor și în mijlocul dacilor, un loc de salvare și de trai. Nu numai misionarii, ci și creștinii de rând. „Ritul cultic zalmoxian se păstrează în cel hristianic ortodox. În continuare voi prezenta câteva repere esențiale.1.Credința în zeul soare al dacilor la daco-români a devenit credința în Iisus Hristos-soarele dreptății. 2.Ursătoarele sau ursitoarele.3.Datul la grindă.4. Tăiatul moșului.5. Adusul apei la nuntă.6.Primirea miresei de către soacră7.Mort cu lumânare.8.Statul de ceară al mortului.9.Stâlpul mortului. 10 Adusul apei pentru cel mort și tămâierea mortului 40 de zile.11. Pomenile (daruri pentru cei morți). 12. Lumânările de ceară ale cultului ortodox creștin”(Pr. Dumitru Bălașa, De la Zalmoxe la Iisus Hristos, Editura „Cuget Românesc”, Bârda, 2005, p. 72).

A. Ce se dăruiește pentru răposat?

După ce trupul încetează să mai fie viu, după ce este înmormântat, încep pomenile.

La cimitir se împart pachete cu colaci, colivă, dulciuri și alte alimente, aduse în coșuri, iar acasă la mort, masa întinsă, cu meniu bogat. La plecarea de la masă, fiecare participant primea și un pachet, pentru cei de la casa lui, într-o strachină-brânză, cârnaț, carne prăjită, cozonac, colaci, bomboane. În vremile noastre,le primește într-o farfurie, sau strachină. Se cară apă cu găleata, de la fântână, la trei familii, timp de 40 de zile. La pomană de patruzeci de zile se dau îmbrăcăminte și obiecte de uz casnic-masă, scaune, gălețile cu care s-a cărat apa. Se mai dă de pomană și un rând sau două de îmbrăcăminte-după starea materială a mortului-pantofi, șosete, chiloți, cămașă, haină, pantalon, căciulă sau pălărie și altele, noi-nouțe, la un an de la deces.

Imediat după înmormântare, după ce au fost slujite la biserică, se împart, la cimitir, pachete cu colaci, colivă, dulciuri și alte alimente, aduse în coșuri. Se servește, lângă mormânt, câte un pahărel de țuică sau un pahar de vin. Atât. În zilele de pomeni nu există petreceri cu alcool, nu există beții! Obiceiul, care se mai poate constata în localitățile rurale mai mici, dar și-n comunele cu mai

multe biserici, în cazul acesta avem în vedere parohia respectivă, este ca întreaga comunitate să-l conducă pe cel decedat până la mormânt. Iată un cult străvechi, de mii de ani, cu înaltă spiritualitate, dincolo de aspectele vizibile ale pomenilor, pe care nu trebuie să-l pierdem. La această sărbătoare a dacilor de dintotdeauna ne întâlnim în sufletul nostru cu moșii și strămoșii noștri și cu preoții noștri zalmoxieni, cu harul divin, cultivat de aceștia, cu bucuriile și încrederea că în lumea lor cerească din sufletul nostru, vom fi și noi împreună cu ei, atunci când va fi vremea fiecăruia. Cerul era aproape, în sufletele dacilor de demult și dacii erau și în cer și pe pământ. Împreună. Sărbătoarea moșilor este pentru sufletele celor răposați, cu cele necesare vieții noastre trupești și, simbolic, cu un pahar de băutură și atât, pentru că mai este ceva, nevăzut, noi înșine, statura noastră adevărată, noi înșine, care nu suntem oase și tendoane, ci mentalul, simțămintele noastre, emoțiile, sufletul, comuniunea cu cei dragi din viața această și cu cei din lumea spirituală. Așa, prin acuratețea sărbătoririi moșilor, duhovnicească, religioasă, își păstrează neamul dac sănătatea sufletească și fizică, robustețea, echilibrul, tăria și calmul și răbdarea, în vremi cu greutate, sau de restriște. Și preoții daci zalmoxieni sunt prezenți în sufletul nostru, întru paza rînduiei. Credința ne oferă echilibrul necesar. O foarte bună pilduire pentru cei tineri, care îndăcinați de obicei, îl păstrează și ei în anii viețuirii lor. Credința în nemurirea celor decedați, era o stare de spirit a fiecărui dac, de comuniune cu cel plecat din trup, cu cei plecați, cu moșii și strămoșii lui. O întâlnire de la suflet la suflet, cu tot neamul, din trup și din nevăzut, din inima noastră. Împreună viețuind. Nu este uimitor că, de moși, nu se bea-nu se fac chefuri, nu este vorba de o petrecere pământească, nici în localuri, nici la cimitir, nici acasă?! Este multă pace și bucurie. Uneori vreun bărbat, la ieșirea din cimitir, îi îmbie pe cei care l-au condus pe mort pe ultimul drum cu un pahar de țuică sau vin, la câți ajunge, ceilalți, majoritatea, pleacă fără să fi băut alcool, dovadă că nu acest aspect este esențial.

Primul dar (pomană) se numește aburel și se face la casa mortului. E vorba de un meniu bogat, în funcție și de starea materială a celui ce a murit. Înainte se servea la masă în străchini de pământ, cu linguri de lemn, ciorbe sau supe de pasăre. Strachinile de pământ, frumoasele și ecologicele noastre strachini și lingurile de lemn, certifică și prin ele însele vechimea acestei rînduiei sacerdotale zalmoxiene. Urmează neapărat varza. La cei mai bogați se făceau și fripturi. Varza, ori simplă, ori cu carne și mai târziu, cu timpul s-au introdus în

menu și sarmalele. Varza simplă-varză fiartă cu puțină grăsime. Dacă este post-ciorbă de fasole, scovergi, gogoși, cozonac. Pe masă există și băutură, pentru închinat și de băut un pahar. Cel ce dorește mai mult, își pune singur în pahar, dar impresia generală, nerostită, îi este defavorabilă. Se abate de la datină. La plecarea de la masă, fiecare participant primește și un pachet, pentru cei de acasă, într-o strachină-brânză, cârnaț, carne prăjită, cozonac, colaci, bomboane. În vremile noastre, într-o farfurie, sau strachină. Din an în an, până la șapte ani, se fac pomeni, fie acasă la familia mortului-se pune masa, fie că se împart la consăteni. Din toate bucatele ce se vor dăru, se ia câte o porție, în castron, sau farfurie, se pun în coș și se duc, sâmbăta dimineața, la biserică. Se slujesc la biserică și la cimitir, la mormânt, la capul mortului. Coșul, de la cimitir, se duce acasă, apoi, dacă pomana se face acasă, se pun alimentele pe masă, pentru cei invitați, dacă nu, darurile pregătite se împart la consăteni (aceasta se numește pomană împărțită).

La trei zile de la înmormântare se face pomana de trei zile, apoi la 9 zile, la trei săptămâni, apoi la șase săptămâni, la trei luni, la șase luni, la nouă luni și la un an. Sunt pomenile cele mai importante.

După șase săptămâni se dau lucruri: masă, scaune, gălețile cu care s-a cărat timp de patruzeci de zile apa pentru mort, toate la oamenii mai nevoiași, neputincioși, în dificultate. Apa se duce cel puțin la trei gospodării, femeia care duce apa fiind plătită de familia decedatului. A se reține că aceste rânduieli au un caracter permanent, încât ideea de om sărac este depășită, omul este ajutat să iasă la liman. **Oalele de lut, străchinile și mobilierul din lemn erau strict necesare unei familii, cât și apa pentru persoanele în vârstă, sau bolnave, sau cu unele infirmități. Ajutor social permanent în sânul comunităților, la nivel parohial .** Au reușit sacerdoții daci, tot clerul dac, între aceștia fiind și regii, să asigure cu cele strict necesare pe toți fiii neamului, prin aceste rânduieli. Câți ne naștem, toți plecăm din lumea aceasta, dar această sărbătoare a atins parametrii ajutorului social eficient, din toată inima, tuturor celor care aveau nevoie de el, parametri ne atinși de nici o țară din zilele noastre, cu tot programul lor de protecție a celor defavorizați, sau bătrâni, azi ajutați, mâine, că nu sunt bani, expuși unor mari suferințe și chiar mortalității. Plecarea unui om drag din familie, declanșa, sub forma unei rânduieli

religioase, prezența harică a lui Dumnezeu în sufletul dacilor. Cele divine sunt trăite, rostite și împlinite. Sunt de la Unul și Bunul Dumnezeu.

Și acum să fim cu luare aminte la cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos: "Veniți, binecuvântații Tatălui meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii/Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit/Gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat, în temniță am fost și ați venit la Mine" (Matei 25, 34-36).

Rânduiala moșilor vine din vremile de dinainte de Hristos, împlinind întrutotul aceste cerințe divine. Iar dintre toți creștinii Bisericii Ortodoxe Române de azi, câți se pot compara, la nivel de comunitate, de parohie, cu creștinii ortodocși zalmoxieni? Ei sunt împlinitori de mii de ani și continuă să împlinească, cu cea mai deplină smerenie și sfiiciune. Se certifică astfel prezența lui Dumnezeu în sufletul lor. Tineri care își întemeiau o familie și aveau nevoie de ceva sprijin din partea lui Dumnezeu, după alt nume, și el specific limbii noastre, Zalmoxe, erau ajutați prin frații lor, dacii în mijlocul cărora conviețuiau. Apa trebuia cărată, cu gălețile, uneori de la distanțe destul de mari, de la fântâna cea mai apropiată, către oamenii bătrâni sau bolnavi, atât pentru ei cât și pentru animalele pe care le aveau și vara, dar și iarna. Pentru bătrâni, invalizi, bolnavi, bunici cu copii orfani, văduve în dificultate, cu copii, spre orice dac sau familie în dificultate.

La cimitir, o cracă de măr împodobită cu dulciuri, colacii, o scară și o mână din cocă coaptă. Scara din cocă simbolizează scara pe care se urcă sufletul la Dumnezeu, mâna mortului, cu care sufletul mortului mănâncă ce e în pom. Pe creanga de măr sunt și alte alte figurine din cocă, așa, capăt, căpețel, cruci. Se mai împodobeste cu mere și nuci. Toate sunt legate cu fir roșu de lână sau bumbac. Să ne reamintim de obiceiul Mărțișorului și de Moșii de Mărțișor. Se mai dă de pomană, după cum am mai spus și un rând sau două de îmbrăcăminte-după starea materială a mortului-pantofi, șosete, chiloți, cămașă, haină, pantalon, căciulă sau pălărie și altele, noi-nouțe, iar la un an de la deces, tot așa se dau îmbrăcăminte și obiecte de uz casnic, să aibă sufletul mortului pe lumea cealaltă. Ce să aibă? Dragostea cu care am dăruit, dragostea cu care am făcut binele în numele său și dragostea, mulțumirea celui care le primește!

Fiindcă cimitirul a fost împărțit pe hreamul familiilor (pe familii-o bucată de pământ), familiile înmulțindu-se, a devenit necesar scoaterea mortului după minim șapte ani (se presupune că trupul s-a transformat în țărână). Se spală cu apă, cu vin și ulei. Groparii pun oasele într-un sac făcut din pânză și îl duc la biserică, iar cu ducerea mortului care trebuie înmormântat, se duc și aceste osemnitate, care au fost în prealabil și ele slujite de preot și se pun la picioarele celui ce va fi îngropat, înafara cosciugului, apoi se acoperă cu pământ.

Se impun unele întrebări, unele răspunsuri, unele precizări. A auzit vreun dac, pe vreun preot, vorbind de bine pe cei care păstrează obiceiurile strămoșești, de a dăruie în numele celui plecat dintre noi, cele necesari pentru o familie, pentru cei care au nevoie de așa ceva?! Nu, în cazul Moșilor, nu! Pentru că este obicei păgân! Fiecare înmormântare face parte din rânduiala particulară a Moșilor, iar sărbătoarea Moșilor îi cuprinde pe toți cei răposați. Dăruirea semenilor în dificultate este o cerință divină! Oricât s-ar zbate unii preoți, cerând creștinilor care vin duminica la liturghie, să fie milostivi, să dea bani pentru biserică, rodul acestor insistente cereri nu se poate compara cu dăruirea nesilită, acceptată, dăruire din suflet, pe care o fac preotului, bisericii, cei din familia decedatului, în numele celui plecat în lumea spiritului. Pe care o fac semenilor. Despre acest ajutor social, nici o vorbă de încurajare din partea Bisericii Ortodoxe Române. De parcă l-ar sorti dispariției. Mare păcat. Dar dacă obiceiul nu a dispărut, ar fi posibil să renască la amplitudinea lui de altădată. Spiritul dac are această componentă de binefacere. Și continuă dacii noștri acest obicei sfânt, de mii de ani, de dinainte de Hristos până azi. Iar azi aceste obiceiuri religioase străvechi fac parte chiar din rânduielele liturgice de azi ale Bisericii Ortodoxe Române. De ce nu a renunțat biserica la ele, dacă sunt păgâne? Ele au o componentă de binefacere pentru comunitate , dar și de sprijin financiar pentru Biserică și pentru preot. Biserica nu se poate lipsi de acest obicei. De Moși și de Sâmbetele Moșilor, bisericile sunt pline, neîncăpătoare.

Moșii-pentru toți moșii și strămoșii

De comemorarea moșilor se oficiază Sfânta Liturghie.

Sărbătoare tradițională pe care o pregătesc în special femeile. Adună din timp, pentru morții noi și mai vechi și de dintotdeauna, cele necesare pentru dus la biserică și de împărțit la rude și la vecini și la oamenii săraci. Darurile care sunt destinate pentru moși se slujesc la biserică (se sfințesc) în Sâmbăta Moșilor- la începutul primăverii, vara, toamnă și iarna- împreună cu o colivă și prescură și un colac mai mare, care se numește căpețel. Se duc la biserică într-un coș, destul de mare, de răchită, cu toartă, pe care se pune un șervet cusut cu motive naționale, uneori, în ultima vreme, un prosop din comerț, peste care se așează cele necesare, sticlă de vin lângă colivă, prescură, căpețel, lumânari, tămâie. O parte din coliva de pe fiecare platou este tăiată (luată) de dascăl (de cântăreț) și rămâne la biserică. În biserică mai rămân, pe lângă colivă, prescura și căpețelul. Fiecare femeie merge cu un pomelnic în fața altarului, dându-l preotului, cu o sumă de bani, spre a citi, în timpul slujbei, acest pomelnic, cu numele morților ei. Separat sunt plătiți dascălul și clopotarul. După ce se termină slujba, femeile merg la cimitir, unde preotul și dascălul, unul pe o parte a cimitirului, celălalt pe cealaltă, vin la fiecare mormânt. Femeile între timp au aprins lumânările, la capul celui decedat. Fiecare femeie, lângă mormântul morților săi, dă sticla cu vinul sfințit preotului sau dascălului, care, în timp ce se roagă, stropesc cu el mormântul. Ajunse acasă, împart la săraci, la vecini și rude cele pregătite în acest scop-colaci, alimente, ouă, dulciuri și vasul în care se pun acestea. Dacă se împart oale de pământ sau străchini, la moșii de vară, se leagă de toarta, buchețele de flori, sau cireșe. În timp ce preotul stropește mormintele cu vin, clopotul bate încontinuu. Fiecare femeie aprinde lumânări la mormântul morților săi și pune flori și tămâiază. **De Moși nu se consumă deloc băuturi alcoolice.**

Moșii zalmoxieni s-au păstrat până în secolul XIX în toată amplitudinea lor-aveau 19 zile tradiționale-de Crăciun, iarnă, paresimi, Florii, Joi-Mari, Paști, Sângeorge, Ispas, Rusalii, Rusitori, Sânziene, Sân-Petru, Sântilie, Schimbarea la față, Sânta Maria, Ziua crucii, Sân Medru, de Mărțișor, de Corastră (Romulus Vulcănescu, Mitologie română, Editura Academiei, 1985, București, p. 217).

În comuna Bezdead, Moșii din Joia Mare, din săptămâna Patimilor, de dinainte de Înviere (de Paști), deși Biserica Ortodoxă Română a interzis parastasele în această zi, creștinele vin la biserică după toată Rânduiala Moșilor. Preotul a răspuns cu înțelepciune, acestei situații: Deși sunt oprite parastasele în această zi, în fața cucerniciei femeilor și a tradiției care se păstrează în comuna noastră, voi face slujba pentru parastase. Cu adevărat, părintele a dat dovadă de înțelepciune, altfel ar fi existat posibilitatea ca femeile să nu vină la biserică pentru slujba sfințitoare și de pomenire a celor răposați și să meargă direct la cimitir, stropirea cu vin făcând-o chiar ele. Și nu ca o frondă adusă bisericii, nici vorbă, fiind vorba doar de împlinirea unor rânduieli religioase din moși strămoși. Așa că preotul și cântărețul au mers și la cimitir. Și nu e singura localitate în care se poate constata efortul răbdurii al bisericii de a scoate din istorie Pomenirea Moșilor. Așa s-a procedat și pentru alte zile tradiționale ale Moșilor. Dar să nu ne pierdem dreapta judecată. Biserica Ortodoxă Română are (sau mai avea, vom vedea în continuare) trecut în calendar Moșii de iarnă, Moșii de primăvară, Moșii de vară și Moșii de toamnă. Mai sunt șase sâmbete, în dreptul cărora scrie Pomenirea morților. Cu alte cuvinte Moșii sunt recunoscuți ca sărbătoare religioasă de patru ori pe an, sub numele de Moși și încă de șase ori sub denumirea de Pomenirea morților. Totuși nu se poate ignora punctul de vedere al Bisericii, că e vorba de rânduieli păgâne. Totuși, tot din sânul bisericii s-a făcut precizarea, că e vorba de încreștinarea unor rânduieli păgâne. Păi dacă s-au încreștinat, nu mai sunt păgâne! Copiii botezați, sunt creștinați, încreștinați, deci nu mai sunt păgâni. Și oamenii mari, care primesc botezul mai târziu. Se impune, cu deplină limpezime, că Sâmbetele morților (Sâmbetele Moșilor!) și Moșii de vară, de toamnă și de iarnă și de primăvară, sunt sărbători creștine în deplina lor manifestare, cu tot ritualul lor! Se reliefează, în acest context, o situație sensibilă, pe care BOR va trebui să o rezolve, într-un viitor apropiat. Biserica nou testamentară nu își avea rânduieli nici pe vremea apostolilor, nici pe vremea urmașilor acestora, rânduielile religioase formându-se încet, vreme de câteva secole. Și totuși s-a bucurat de rânduieli, care fac

deplinătatea Biserici Ortodoxe Române și azi. Rânduielele religiei dacilor de dinainte și de după Hristos, rânduiele religioase la care participăm și azi. În cadrul lor au oficiat preoții și monahii zalmoxieni, în cadrul lor a oficiat și Sfântul apostol Andrei și ucenicii și urmașii acestora, în cadrul ei a oficiat Sfântul apostol Filip și ucenicii acestuia, la fel Sfântul apostol Pavel și nu numai. Pas cu pas s-au trezit în cadrul unei religii foarte bine organizată, în mijlocul creștinilor daci iubitori de Dumnezeu. Această organizare și trăire religioasă au fost suportul de masă al întregului fenomen nou testamentar din Balcani, unde populația majoritară o formau dacii și din Dacia de azi. A nu se uita că până în secolul al VII-lea și în Balcani trăiam tot noi, dacii, cât și grecii și ilirii (înrușiți cu dacii, dacă nu cumva de aceeași neam). Și azi supraviețuim, în număr restrâns, între neamurile din Balcani. Toate neamurile migratoare care au intrat în Balcani și și-au format state, au interzis liturghia și școala în limba noastră. Spre deosebire, la noi, în Dacia, cei de un neam cu neamurile din Balcani, au liturghia și școala în limba lor maternă. Și dacă vrem să fim cinstiți și să rostim adevărul, rânduielele religioase dacienești, strămoșești, găsite aici de misionarii nou testamentari, au fost și sunt baza economică a bisericii lui Iisus Hristos, înainte și concomitent cu orice ajutor statal. Acest ajutor a fost și este permanent. E de ajuns să se constate cum e azi, apoi a se privi de la sfinții apostoli, până azi. Preoții, cântăreții, clopotarii, femeia din pangar, beneficiază, fără comentarii din partea creștinilor, pentru că e dar din inimă, de sprijin financiar consistent-plata pentru pomeniri, dar și coliva, prescura, colacul mai mare (căpețelul). Și nimeni nu a întrebat și nu întreabă ce se face, cu atâta colivă, cu atâtea prescuri și cu atâția colaci, dar nici din partea preotului nu se dă nici o explicație. Această tăcere trebuie respectată, cuprinde în ea adâncimi și bucurii creștine de mare preț. Este iubire, este dar creștin. Iubirea cere iubire și atât. Mare ținută au atât femeile, cât și bărbații, care vine de la educația religioasă zalmoxiană. Au trecut, de sub îndemnul sacerdoților daci zalmoxieni, sub ascultarea sacerdoților daci nou testamentari, iar darurile sunt date bisericii- aceasta este formată din consăteni, din oamenii parohiei, din familiile parohiei, inclusiv a preotului. Și nici sub aspect

financiar nu există nici o persoană care să bombăne. Bombănelile au loc, avem în vedere aspectul financiar, în legătură cu toate celelalte rânduieli ale bisericii, fie generale, fie locale. Și cu toate acestea, nu s-a auzit la o predică, vreun preot, să spună cuvinte de laudă pentru rânduiala moșilor, pentru comportarea creștinilor față de biserică și față de semenii, în sămbetele **moșilor (morților)-și de Moși**, să spună cuvinte de laudă pentru **ajutorul social consistent și permanent pentru comunitate**. De ce? Pentru că sunt sărbători păgâne. Dacă sunt păgâne de ce mai sunt tolerate în biserica nou testamentară?! Sunt sărbători încreștinate, deci nu mai sunt păgâne. Dar nici în această situație, de facto, nici un cuvânt de laudă, de prețuire, de îndemn să se continue tot așa. Ca și cum nici nu ar exista! Cei grăbiți și superficiali, citind aceste rânduri, poate că vor vorbi câte și mai câte despre preoți, încercând să le știrbească imaginea publică. Dar acești guralivi, ce au făcut, dumnealor și ce fac pentru dănuirea și mântuirea acestui neam, ca să arunce cu piatra în obrazul preoților ortodocși români?! Nu fac altceva decât să se plângă, să vorbească de rău, să fie neputincioși în fața greutăților prin care este încercat neamul și să fie surzi la durerile semenilor. Surd ești dacă numai le auzi și nu faci nimic pentru a-i ajuta. Preoții români, preoții daci de ieri și de azi, în sute de ani de vremi de restriște, nu și-au pierdut speranța în eliberarea acestui neam, în viitorul lui, în mântuirea lui. După sute de ani de liturghie în limba slavonă, introdusă forțat în bisericile dacilor, au reușit să reintroducă limba noastră în biserică și școli, așa cum a fost pe timpul religiei zalmoxiene, apoi în timpul Arhiepiscopiei dacilor, adică Arhiepiscopia Justiniana Prima, înființată în mileniul întâi și cum a fost și în prima parte a mileniului al doilea. Da, sunt părinții acestui neam! Și ei sunt părinții acestui neam, alături de preoții zalmoxieni! Continuitatea religioasă atestă așa ceva în mod de netăgăduit. Duhul neamului a avut iar prilejul, prin limba noastră națională, cu bogățiile creațiilor moștenite prin viu grai, cu această limbă, care și-a reluat locul ei legitim în altarele bisericilor din Dacia, să se manifeste deplin. Așa, în secolul al XIX-lea apar templele vii ale genialității Neamului Dac. Ceea ce nu înseamnă că Biserica Ortodoxă Română nu mai are de făcut un pas important! Numele dacilor

pe care le-au avut dacii noștri din rânduielele zalmoxiene și din aceleași rânduiele, trecute la religia nou testamentară, au fost îndepărtate din viața dacilor, pe timpul dominării grecești și sârbești și bulgărești și rusești și ungurești. Nume de creștini daci, doar trecusem la religia nou testamentară și eram botezați cu numele părinților și ale moșilor noștri! *Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat, aliluia!* Și începusem să trăim întru religia nou testamentară cu aproximativ o mie de ani înainte de a se fi creștinat neamurile pomenite mai înainte. Direcția oprinatoare împotriva dacilor au dat-o grecii, direcție preluată și continuată împreună cu grecii, de bulgari, sârbi, ruși, ucrainieni și unguri. Și ce este mai grav și de neuitat este că și grecii, ca dacii, aveau tot aproximativ o mie de ani întru Noul Testament, până la creștinarea celor care li s-au alăturat la o campanie total necreștinească împotriva dacilor. Azi, când întrebi un preot ortodox român, de ce nu acceptă ca fiii neamului dac să fie botezați cu numele strămoșilor daci, îți răspunde că sunt nume păgâne. Nu este adevărat, acest răspuns este incorect și inexact. Așa ceva se știe, la nivelul întregii ierarhii românești, dar și a preoților mai atenți la istoria Bisericii Ortodoxe Române și a celei universale. Continuând întrebarea de ce numele de la botez sunt fie de origină slavă, fie grecești, ni se mai răspunde că numele acestea sunt de sfinți. Păi dacă neamurile din jurul nostru s-au creștinat la sute de ani după noi, înseamnă că până la creștinare au avut numele lor „păgâne”, apoi unele au devenit nume de sfinți. Noi am avut numele noastre de daci. A fost corect să se șteargă numele părinților și bunicilor noștri din memoria colectivă și personală a neamului nostru? Dar și noi, dacii de azi, purtători de nume strămoșești, putem ajunge sfinți și deci numele dacilor pot deveni nume de sfinți. Și am avut sfinți daci în primul mileniu-Biserica Ortodoxă Română a început să-i canonizeze- foarte bine. Deci și această împotrivire la numele de demult ale dacilor noștri e de respins. Că numele de botez sunt vechi și nou testamentare? Numai nou și vechi testamenare? Noi nu avem nimic împotriva numelor pe care le avem azi, dar cerem, până nu e prea târziu, să nu ni se mai refuze numele strămoșilor noștri daci. Continuitatea noastră multimilenară este la

vederea zilei prin rânduielile Moșilor. Satele în vremile cele de demult ascultau de un moș, mai multe, de un jude, de unde și denumirea de județ. Țara toată era și este moșia tuturor dacilor și a moșilor și strămoșilor noștri, adică moșia noastră de dintotdeauna și pentru totdeauna. Orice formă de uzurpare, de înstrăinare a acestei moșteniri, va fi anulată. Și prin nume se evidențiază continuitatea unui neam. Să avem în vedere, spre exemplu, numele regelui dac Dromihete-faptele lui de creștin zalmoxian nu știm să fie echivalate sau întrecute de cineva din Vechiul Testament Iudaic. Așteptăm exemple din aceste două milenii creștine, spre a fi comparate cu cele ale lui Dromihete. Dromihete își are un loc de cinste în panteonul religiei zalmoxiene, dar și-ar avea un loc și în creștinismul nou testamentar românesc de până acum- și suntem în cel de al treilea mileniu-un loc fie doar ca pomenire și prețuire. Dar iar se poate ajunge la un impas, așa ceva ar însemna, ceea ce Biserica Ortodoxă Română respinge, că rânduielile cultului zalmoxian ar fi avute în vedere ca un Vechi Testament Dac, față de Noul Testament și față de Vechiul Testament Iudaic. Dar ele sunt de facto așa ceva! Pogorârea Sfântului Duh (Cincizecimea, Rusaliile) sunt a doua mare sărbătoare religioasă după cea de Paști. Amplitudinea ei se datorează și Moșilor de vară, sărbătoare care precede Dumineca Rusaliilor. Lui Petrace Lupu, de la Maglavit, Duhul lui Dumnezeu i s-a arătat ca un Moș strălucind, cu barba albă, argintie, acoperindu-l până la pământ, ca o bundă ciobănească, în vinerea de dinaintea Rusaliilor. Să fim cu luare aminte la renunțarea denumirii de Sâmbăta Moșilor și înlocuirea ei cu denumirea de Sâmbăta Morților. Prin numele de Moși, ni se adeverește credința noastră zalmoxiană în nemurirea sufletelor, în continuarea personalității umane în lumea cerească. Moșii și strămoșii dacilor erau și sunt mereu vii. Regăseau încredințarea lor în Noul Testament: „Dumnezeu deci nu este Dumnezeul morților, ci al viilor, căci toți trăiesc în El”(Luca 20, 38). Să nu ne facem că nu știm, Biserica în planul ei de a scoate din memoria oamenilor vechea religie, a suprapus sărbătorile nou testamentare peste cele de dinaintea lor, din religia zalmoxiană. Tendința de a reduce, progresiv, de a scoate sărbătoarea Moșilor din actualitate, este ușor de constatat. S-a ajuns la

patru Moși? De iarnă, de primăvară , de vară și de toamnă? Oare? Se observă , în unele calendare ale BOR că mai sunt trecute doar trei, iar în altele, două. Știm că BOR este îngrijorată de atenția tot mai mare care se acordă în ultima vreme religiei zalmoxiene. Nu credem că în actualele circumstanțe mai poate dispărea vreuna din cele patru sărbători ale moșilor. Se dorește scoaterea Moșilor din Postul Paștelui? Așa reiese, având în vedere că în sâmbetele din post sunt trecute în calendar Sâmbăta morților. Deci pomenirea morților se face, nu și pomenirea lor în cadrul Moșilor. Sărbătoarea Moșilor este încreștinată, creștinele merg la Biserica Ortodoxă Română pentru sfințirea darurilor și pomenirea moșilor, iar aceștia, părinții și bunicii lor (moșii lor) au fost botezați în cadrul Bisericii Ortodoxe Române. Dar moșii și strămoșii noștri daci botezați în religia nou testamentară, prezenți în Bisericele nou testamentare, care funcționau în bisericile zalmoxiene, în cadrul rânduieilor religioase zalmoxiene ? Cu timpul unele din cele zalmoxiene continuând să existe în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, până azi. Să nu ne mai amintim nimic de moșii noștri daci zalmoxieni, atât de lăudați pentru bunăvoința cu care i-a primit pe apostoli, și pe creștinii prigoniți? L-am primit cu inimă bună pe Sfântul apostol Andrei. Când a plecat de la noi și a ajuns între greci, a fost răstignit. Așa e, sărbătoarea Moșilor nu poate fi desprinsă nici de moșii și strămoșii noștri zalmoxieni. Moșii, fericită dovadă de continuitate în Dacia noastră eternă, de dinainte de Hristos până azi. Am înfruntat mari adversități ale istoriei, vom trece și prin altele, dar vom fi aici, pe pământul moșilor și strămoșilor noștri, dăinuind mereu, cu ei, în sufletul nostru.

Gheorghe Gavrilă Copil